

ljudsko šolo je po odhodu nemčevalca g. Franceta Kordon-a, vodje knezove Oplotniške ste-klarne bil imenovan šolski nadzornik g. Alojz Walland, voditelj trgovstva očetovega v Oplotnici. Kakšne zasluge ima ta mož za Oplotniško občino in Čadramsko šolo, da se mu je ta važni posel izročiti mogel? On še niti volilne pravice nima, in je vendar drugih mož v tej soseski na stotine, ki to prednost pred njim imajo. On ni najučenejši, ni drugih kakor navadne šole obiskoval, kako bi tedaj šolarje in gg. učitelje nadzorovati mogel? On ni znan kot dober domorodec, da bi tudi mladino s tem duhom navdajati pomagal. Povsod tam sodeluje, kjer se dela zoper Slovence in je tudi ud in skrben razširjevalec nam sovražnega društva, nemškega šulvereina. Zraven njega ima Oplotniška občina boljših domorodcev. Slednjič ni znano, da bi g. Walland do zdaj bil kaj storil za katoliško izrejo otrok, ker se govori, da se on ne vdeležuje mladini v izgled cerkvenih šolskih pobožnostij, kakor so v preteklem letu bile v zahvalo, da je Štajerska dežela že 600 let združena z našo vzvišeno cesarsko rodovino, ali ob konci šolskega leta ali ob začetku novega o vseh Svetnikih. Kteri drugi tehtni uzroki so tedaj napotili slavni okrajni konjiški šolski svet k imenovanju tega za Oplotniško občino in Čadramsko župnijo resnično tujega, ker še ne dolgo iz Konjic se v Oplotnici naselivšega, človeka za šolskega nadzornika Čadramskega?

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Minister Tisza je bil na Dunaji pri cesarji; zaradi tega, da mu je ogerska gosposka zbornica civilni zakon za spridene Jude in Kristjane zavrgla, ne odstopi, hrvatski sabor je pa ukazal nagloma skončati baje zato, ker je Starčević preveč grdo razsajal zoper bana, predsednika, Madjare, v resnici pa, ker ga ni potreboval več. Narodna stranka hrvatska je tako kratkovidna bila, da je najprej vladi glasovala idemniteto t. j. odpuščenje za nepostavnosti, a potem še le v adresi do cesarja hotela pritožiti se. Prvo je Tisza sprejel, drugo zabranil odposlavši poslance domov. — V državnem zboru dunajskem je minister Pražak opravičil, da je sodnijskemu adjunktju Rothschedelnu v Šmariji ukazal zapustiti šulverein. Tako rogovilstvo, pravi minister, se ne more trpeti v odlično slovenskem okraji. Slava mu! — Koroški deželni glavar Stieger je umrl. Bil je Slovencem hud sovražnik. — Novi obrtniški nadzorniki so uže imenovani, za Gradec dr. Pogačnik, rodom slovensk Korošec. — Franc-Jožefovo železnico, od Dunaja do Prage, kupi država. — Ruski minister Giers, bil od cesarja sprejet v avdi-

jenci in k obedu povabljen; tudi se je pogovarjal z našim ministrom grofom Kalnokijem. Pravijo, da je izpovedal, kako je in ostane Rusija našemu cesarsvu prijazna, da se torej ni bati vojske.

Vnanje države. Papež nameravajo kmalu vpričo svojih kardinalov javno pritožiti se zoper italijansko vlado, ki je pograbila Rim in papeške dežele. — Nemški katoličani so zahtevali v državnem zboru, naj se jim postavne pravice vrnejo in izgnani višji pastirji pokličejo iz prognanstva nazaj. Protestantovski minister Bismarkov je temu nasprotoval in osorno djal, da kolonskega in poznanskega nadškofa nikoli ne pomilosti. Katoličani pa so odgovorili, da od svojih pravičnih zahtev za las ne odjenjajo. — Španski kralj je moral britke čuti od poslancev, zakaj je hodil pred Bismarka klečplazit; kralj je zbornico poslancev takoj dal zapreti in pozval nove, konservativne ministre. Nemci te hvalijo, Francozi grajajo in Španci utegnejo jih s kraljem vred prognati in republiko proglasiti. — Angleži so generala Gordona poslali k Mahdiju v osrednjo Afriko, da naredi mir. Mahdi postal bi kralj v Sudanu, katero deželo bi Egipčani celo zapustili. Sicer so pa ti uže na pobegu. Slišati je, da so Mahdijevi poslaniki uže čez Rudee morje mahnili in Arabe v Tihami spuntali zoper Turke. — Kitajci se resnobno pripravljajo na boj zoper Francoze, posebno v Kantonu pa na otoku Hainan.

Za poduk in kratek čas.

Nemški šulverein.

(Kako mislijo slovenski domoljubi zastran učenja nemščine.)

III. Res je: koliko jezikov znaš, toliko človekov veljaš. Več jezikov znati, je časih zelo potrebno, vselej prav koristno. Vendar jeden jezik, jedna govorica mora biti prvotna, podlaga vsemu izobraževanju, vsemu učenju tudi drugih jezikov.

Ta jezik, ta prvotna govorica pa uže po narurnej poti druga biti ne more, kakor tista, katere se je človek začel najprej učiti iz ust ljube svoje matere, svojega očeta, svojega roda. To je mila materinščina, domača, narodna govorica. Po njenih milenih glasovih vzbudijo se detetu prvič duševne moči. Ono začne spoznavati mater, očeta, brate, sestre, reči v zibelki, hiši, polagoma v celem obližji, v naturi. Vedno več reči, oseb, imen spoznava. Čedalje več besed si prilasti. Ako še sedaj pristopi katehet, učitelj itd. zbistri se njegov um, oblaži srce, da postane vreden in vselej zvest ud svojemu ljudstvu, čeprav se vrhu materinščine nauči več jezikov in ga osoda življenja podi križem sveta. To je naravna, naturna, od Boga odkazana pot

do narodne omike in vsestranskega napredka. Kder drugače ravnaajo, kder narod s pomočjo tujega jezika skušajo omikati, tam se pregrešavajo zoper Boga, zoper naturo in lastno kri. Kazen jim pa uže za petami stoji: postanejo hlapci tujcem, da jih ti kakor uši ali srap žival izsesavajo in ugonobljajo. Tako ljudstvo polagoma propada, rod za rod se poizgubi v tujstvu, revščini, sramoti. Zgodovina le površno omenja: tu so bili nekdanj ti in ti ljudje pa sedaj jih ni več.

Tega so si celo sicer mogočni Nemci saj deloma skusili. Pred 150 leti bili so silno zaničevani, ker so sami sebe premalo obrajtavali: malih šol niso veliko imeli, v višjih pa je bilo vse latinsko, in vrhu tega so se učili italijanski pa francoski, le nemški ne. Dve lepi deželi: Alzacija in Lorena ste postale skoraj popolnem francoski. Celo zapadno obrežje poreinsko bi bili Nemci zgubili, ako bi se ne začeli zavedati svoje narodnosti.

Številni pisatelji domoljubi so nemški narod v 150 letih prebudili, da je tuji upliv otrese, si pridobil krasno narodno slovstvo, politično edinost in v Evropi merodajno veljavnost. Na podlagi nemške materinščine vzgojajo nemško deca, vse šole od najnižjih do najvišjih so narodne. In s pomočjo narodne omike postali so Nemci to, kar so.

Podobno želijo tudi slovenski domoljubi Slovence, namreč narodno izomiko na podlagi milene slovenske domače naše govornice, predrage in krasne materinščine. Tudi slovenska deca bi si naj um bistrila in srce blažila s pomočjo pa na podlagi narodne govornice, narodne slovenske šole. Iz nje bi naj brihtneje glavice vhnjale v slovenska učiteljišča, realke, gimnazije itd. da si prilastijo večjo izomiko in sposobni postanejo doma služiti si bolji kruh pšeničak: kot slovenski učitelji, profesorji, uradniki, katerega sedaj zvečinoma tujci uživajo. Tako bi Slovenci zraven narodne duhovščine še imeli narodno učiteljstvo, profesorje, uradnike. Na to merijo prizadevanja slovenskih domoljubov.

Kaj pa je z nemščino? No, te se naj vsak Slovenec nauči, ki jo potrebuje; to pa tako, da se je res nauči pa obenem ostane, kar je, poštena slovenska duša, ki ljubi svoj slovenski dom, čisla in spoštunje svojo slovensko mater. V to svrhu želijo in povdarjajo slovenski domoljubi, da se nemščina naj od 3. šolskega leta naprej uči v ljudskih šolah kot učni predmet s pomočjo slovenščine pametno, po skušenih pedagogičnih načelih. Dalje se imajo realke, gimnazije, učiteljišča tako osnovati, da bode na konci šolanja slovenski dijak nemški in slovenski popolnem znal. Slovenski domoljubi želimo slovenskeje

deci narodno slovensko izomiko zraven točnega znauja nemškega jezika. Sovražimo pa na vso moč nemčevanje, na kar meri nemški šulverein.

(Dalje prihodnjic.)

Smešnica 4. Zakaj jokaš Franček? vpraša mati fantiča od spovedi prišedšega? O joj! g. kaplan so mi 5 očenašov za pokoro naložili, jaz pa vem samo enega.

Razne stvari.

(Telegram) iz Ljutomera 23. jan. t. l. Prosim tiste volilce, ki bi znabiti meni namenili dati glas, naj volijo g. Raiča.

Kukovec.

(Nekateri volilci) iz Slovenskih goric hočejo baje meni dati glas pri volitvi v Ptuj dne 31. t. m. Ali jaz ne kandidiram in prosim nujno svoje rojake, naj res vsi volilci grejo volit ter naj svoj glas dajo župniku Raiču, kajti on je najvrednejši naslednik Hermanov.

Dr. Fr. Jurtela na Dunaji.

(Slovensko društvo) zboruje v nedeljo 27. t. m. ob 3. uri popoldne v Šmariji v g. Anderluhovich prostorih. G. kandidat Božidar Raič pride gotovo. Povabljeni so toraj vsi volilci, domoljubi k obilnej vdeležbi. V ponedeljek zamorejo v Slatini in Rogaci p. n. volilci z njim govoriti.

(Božidar Raič) in njegov kaplan č. g. Meško sta izvoljena enoglasno za volilna moževa. Narodno volila je Ponkva, sv. Vid, Šmarije. Sladka gora.

(O protislovenskem kandidatu) in posilinemcu Löschnigggu nam piše mož, ki ga je nekokrat pri ptujске sodnji opazoval, da še nemški niti prav ne zna, torej je celo nesposoben za poslanca na Dunaj.

(Narodni volilni možje) so izvoljeni na veliko jezo nemčurjev v karčevini: Babosek, Bezjak in Potrč, v Cirkoveah: č. g. Korošec, M. Medved, Ant. Greif, St. Medved, v Mihovcih je posilinemec Pernat propal.

(Volilci) ptujskega in št. lenartskega okraja zberejo se 31. jan. ob 9. uri predpoldnem v Ptuj v Narodnem domu blizu minoritov, volilci šmarijskega in rogačkega okraja pa v Rogaci v gostilnici g. Janeza Ogrizka.

(Od sv. Lorenca) v puščavi se nam piše, da tudi trdni Pohorci prisrčno želijo sijajno zmago Slovence v Ptuj, Ljutomeru in Radgoni in pričakujejo enoglasno izvolitev Božidara Raiča, tega nevpogljivega boritelja za narodne pravice Slovencev. Zgodi se.

(Nesreče.) Pogorel Ig. Bremec v Petrovcih, v Škofji vasi je želar Val. Baumann s cigonce pal. rebra polomil in v 24. urah umrl; v Čajnkovi nasproti Fürstenfeldu na Prekmurskem so tolovaji v farovž vdrl in ku-